

Pedagogika jako věda

**Její předmět, cíle, metody,
postavení v rámci
společenských věd,
jednotlivé disciplíny,
základní pojmy**

Pedagogika jako věda

- Cíl
- Předmět
- Metodologie

- Definice
- Základní pedagogické disciplíny
- Spolupracující disciplíny
- Hraniční disciplíny

Původ názvu

- Antické Řecko
- *Paidagos* – průvodce dětí (často vzdělaný otrok pečující o děti ze zámožných rodin)
- *Pais* – dítě
- *Agein* – vést

Pedagogika jako věda

- **Cílem** pedagogiky jako vědy je neustále zkoumat a zpřesňovat poznání o edukační realitě.
- **Předmětem** pedagogiky je vzdělávání a výchova v nejrůznějších sférách života společnosti.

Pedagogika je...

- Společenská věda, která zkoumá podstatu, strukturu a zákonitosti výchovy a vzdělávání. Objasňuje výchovné jevy, procesy a systémy, v nichž probíhá cílevědomé, záměrné působení vychovatele, učitele, rodičů a dalších činitelů v aktivní interakci s vychovávaným subjektem. Studuje a kriticky hodnotí myšlenkové dědictví minulosti, sleduje vývoj školství, výchovy a vzdělávání v zahraničí a ve spolupráci s dalšími vědními disciplínami formuluje nové vývojové trendy pro různé oblasti výchovy a vzdělávání. (Švarcová, 2005)

Základní pedagogické disciplíny

- Horizontální dělení
  - Obecná pedagogika
  - Didaktika
  - Teorie výchovy
  - Sociální pedagogika
  - Andragogika
  - Srovnávací pedagogika
  - Dějiny pedagogiky
  - Speciální pedagogika

Další vědní oblasti

- Pedagogická evaluace
- Technologie vzdělávání
- Pedeutologie
- Teorie řízení škol
- Pedagogická diagnostika

Základní pedagogické disciplíny

- Vertikální dělení

Pedagogika

- Předškolní
- Školní
- Středoškolská
- Vysokoškolská

Spolupracující vědní disciplíny

- Biologie
- Sociologie
- Logika
- Filozofie
- Etika
- Estetika
- Psychologie

Hraniční disciplíny

- Filozofie výchovy
- Ekonomie výchovy
- Sociologie výchovy
- Etika výchovy

Základní pojmy

- **Výchova**

- Výchova je proces záměrného působení na osobnost člověka s cílem dosáhnout pozitivních změn v jejím vývoji.
- Z moderního hlediska je výchova především procesem záměrného a cílevědomého vytváření a ovlivňování podmínek umožňujících optimální rozvoj každého jedince v souladu s jeho individuálními dispozicemi a stimulujících jeho vlastní snahu stát se autentickou vnitřně integrovanou a socializovanou osobností. (Průcha, Walterová, Mareš, 2001)

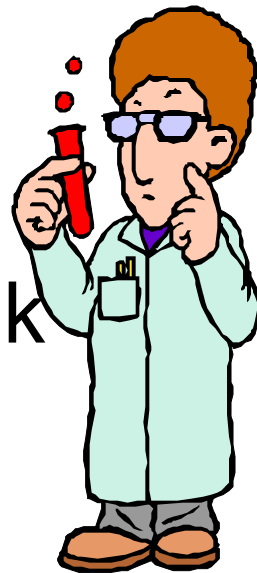
Vzdělání – Vzdělávání – Vzdělanost – Vzdělavatelnost

- **Vzdělání:**
  - Uspořádaná soustava zkušeností, poznatků a duchovních hodnot nashromážděných lidskou společností za dobu její existence, osvojovaná subjektem v procesu vzdělávání
- **Vzdělávání:**
  - Proces, který vede k osvojování vzdělávacích obsahů v rámci dlouhodobého časového horizontu
- **Vzdělanost:**
  - Celkový stav vzdělání v sociální skupině, státu, národě
- **Vzdělavatelnost:**
  - Souhrn předpokladů s nimiž člověk vstupuje do procesu vzdělávání

Cíl výchovy a vzdělávání, kompetence

- Cílem výchovy a vzdělávání je dosáhnout plného všestranného rozvoje osobnosti.
- Kompetence jsou soubory osvojených poznatků, dovedností a rozvinutých schopností umožňující člověku vykonávat určité činnosti (kompetence k čemu).

Vyučování – Výuka – Učení

- Vyučování
  - Organizační struktura vyznačující se cílevědomostí, systematičností a plánovitostí
- Výuka
  - Cílevědomý, záměrný, organizovaný a plánovitý proces, při kterém dochází ke zprostředkování poznání, k rozvoji schopností a dovedností

! VELKÁ NEJEDNOTNOST V NÁZORU NA DEFINICE !
- Učení
  - Záměrně navozovaná činnost s cílem systematicky získávat jisté vědomosti, dovednosti, návyky, ale také formy chování a osobních vlastností

Metody pedagogického výzkumu

- Pozorování
- Experiment
- Rozhovor
- Dotazník

Vědecký postup v pedagogice

- Výzkum krátkodobý – dlouhodobý
- Výzkum komplexní – částečný
- Výzkum základní – aplikovaný – pedagogický průzkum
- Hypotéza
  - Vědecky víceméně předběžně teoreticky zdůvodněný předpoklad o výsledcích výzkumu, který pak v procesu výzkumu potvrdíme nebo vyvrátíme

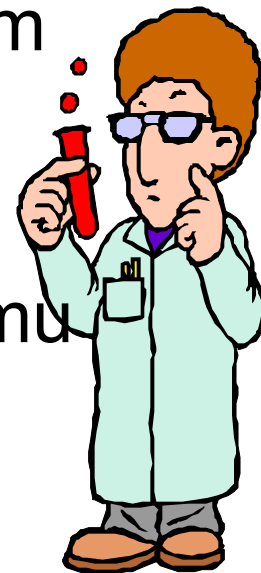
Etapy pedagogického výzkumu

1. Volba výzkumného problému, určení cíle výzkumu a příprava metodiky výzkumu, stanovení hypotéz
2. Získávání vědeckých faktů o zkoumaných jevech
3. Zpracování výzkumného materiálu, vyslovení závěru
4. Praktické ověření závěrů pedagogického výzkumu

Základní kritéria volby metody:

- Validita
  - Metoda zkoumá přesně to, co zkoumat má
- Reliabilita
  - Výzkumný nástroj je spolehlivý, při opakování výzkumu se dospěje ke stejným závěrům
- Praktičnost
  - Výsledky musí být adekvátní vynaloženému úsilí a použitým prostředkům

Z čeho studovat?

- ŠVARCOVÁ, I. *Základy pedagogiky pro učitelské studium*. Praha: VŠCHT, 2005 (přístupné elektronicky)
- PRŮCHA, J. *Přehled pedagogiky*. Praha: Portál.
- GRECMANOVÁ, H., HOLOUŠOVÁ, D. *Obecná pedagogika I*. Olomouc: Hanex, 1996.

Úkol č. 1

- Štech, S. Co je učitelství a lze se mu naučit? *Pedagogika*, 1994, 44, č. 4, s. 310-320.
- Jarkovská, L., Lišková, K. Genderové aspekty českého školství. *Sociologický časopis* 4/2008, str. 683 - 701.

